

Groot Bestuurlijk Overleg regio Kop van Noord-Holland

Samenwerking leidt tot samenwerking

Het doel van het Groot Bestuurlijk Overleg leek bij binnenkomst in MFC 't Wijkhuis in Den Helder al half behaald. Er werd druk gecommuniceerd en genetwerkt en bij het bijzetten van de extra stoelen, bleek de samenwerking ook soepel te lopen. Toch blijft het halfjaarlijkse overleg belangrijk om de communicatie en samenwerking te versterken en om bepaalde thema's verder uit te diepen.

Het overleg van 16 december in Den Helder mocht rekenen op de aandacht van ruim 50 bestuurders van gemeenten en onderwijs in de Kop van Noord-Holland. Het thema Wijkteam blijkt de regionale bestuurders bovengemiddeld te interesseren. Wat niet verwonderlijk is, gezien het brede veld en de maatschappelijke impact die de wijkteams beslaan.

Gezamenlijk doel

Al tijdens de inleiding door de Helderse wethouder Pieter Kos en de Schager kwaliteitsmedewerker Helma Brinkman bleek niet alleen de benaming, maar ook de aanpak en invulling van de wijkteams per gemeente te verschillen. Toch hebben ze allemaal één gezamenlijk doel: om een laagdrempelig, integraal team te vormen dat inwoners van de gemeente toegang biedt tot hulp en ondersteuning.

De opdracht is te werken aan de zelfredzaamheid van de bewoners en om de participatie aan de samenleving te vergroten. Brinkman vertelde dat alle wijkteams integraal kijken naar de mogelijkheden van mensen. Door met een multidisciplinair team een netwerk rond ze op te bouwen, waarvan het wijkteam de coördinatie verzorgt, creëer je een vangnet van waaruit individuen en gezinnen over de hele breedte worden ondersteund.

Van elkaar leren

Dat de wijkteams in de verschillende regio's hun eigen invulling hebben, heeft volgens Kos één groot voordeel: ze kunnen op allerlei punten nog veel van elkaar leren. Wat in ieder geval bij alle wijkteams steeds weer blijkt, is dat door de brede invulling regionale samenwerking tussen de verschillende sectoren steeds belangrijker wordt. Hoe dat per regio verder ontwikkeld wordt, lichten de gemeentes in kleinere groepjes verder toe.

'Ze kunnen op allerlei punten nog veel van elkaar leren'

Wijkteams Den Helder: Zorg, Jeugd en Participatie

'We werken toe naar een integrale toegang voor zorg'

In Den Helder zijn de taken Participatie, WMO, Jeugd, Leerlingvervoer en Leerplicht/RMC ondergebracht in drie kolommen: Zorg, Jeugd en Participatie. Ron Wijker van het team Jeugd vertelde dat alles rondom jeugd onder de 18 jaar onder zijn team valt en alle zorg voor 18 jaar en ouder onder team Zorg. Deze twee teams werken nauw samen en hebben de intake en de frontoffice op elkaar afgestemd. Ook het traject ná de intake verloopt voor beide teams identiek. Na het uitgebreide intakegesprek volgt een keukentafelgesprek, waarna een plan van aanpak wordt vastgesteld. De gemeente is daarbij regisseur en koopt de benodigde zorg in.

Verhit onderwerp van gesprek tijdens deze sessie was het verloop van de overdracht. Sommige aanwezigen hadden het gevoel dat het traject dat bijvoorbeeld op school of bij een zorgverlener al was ingezet, na de overdracht naar het wijkteam van voor af aan begon. Hoewel de gemeente aangaf dat dat niet altijd zo is, is het verbeteren van de samenwerking binnen de regio

één van de belangrijkste aandachtspunten. 'We kennen elkaar nog niet goed genoeg', aldus Wijker. Bovendien wordt bij de gemeente hard gewerkt aan de onderlinge samenwerking tussen de kolommen Jeugd, Zorg en Participatie. Wijker: 'Onze bestuurlijke opdracht is toe te werken naar een integrale toegang voor alle zorgvragen.'

Wat betreft de aansluiting op het onderwijs, gaf Wijker aan dat de protocollen van de gemeente en Schoolmaatschappelijk Werk beter op elkaar aan zouden moeten sluiten. Het wijkteam kan dan verder gaan waar Schoolmaatschappelijk Werk ophoudt.

'We kennen elkaar nog niet goed genoeg'

De Sociale Wijkteams in Schagen

'Dankzij een bredere perspectief kunnen we meer betekenen'

In Schagen zijn de vier Sociale Wijkteams regionaal ingedeeld (noord, oost, zuid en west). De teams bestaan uit specialisten uit het veld, met diverse achtergronden. Hun taken zijn naast WMO, Jeugd, SHV en Leerlingvervoer ook Sociale Activering, Jeugd- en Jongerenwerk en Schuldbemiddeling.

Tijdens de presentatie van de gemeente Schagen vertelde Kim Ekama over een casus waarbij sprake was van gedragsproblematiek bij een puberende jongere. Tijdens het gesprek kwam de schuldenproblematiek ter sprake en werd er gevraagd of er misschien schulden in het gezin aanwezig waren. Dat bleek inderdaad het geval te zijn en veel druk op het gezin te veroorzaken. Ekama: 'Dat beïnvloedde ook het gedrag van het jongetje. Alleen vanuit Jeugdhulpverlening had ik dit nooit kunnen oplossen. Dankzij het brede perspectief konden we nu veel meer voor dit gezin betekenen.'

Rond dit gezin werd een team van specialisten ingezet, met Ekama als procesregisseur. Ook de school-

coördinator en de mentor werden betrokken vanwege het problematische gedrag op school en het schoolverzuim van het jongetje.

Over de samenwerking met scholen vertelde Ekama dat de eerste verantwoordelijkheid bij hulpvragen vooral bij Schoolmaatschappelijk Werk ligt. Wanneer de hulpvraag breder blijkt te zijn, kan het wijkteam worden betrokken. Ekama gaf aan dat in sommige gevallen eerdere betrokkenheid van het wijkteam ernstige problematiek had kunnen voorkomen. Er zijn goede ervaringen met het School Maatschappelijk Werk als vooruitgeschoven post. Zowel op de basisscholen als op het voorgezet onderwijs is er goed contact met een vast contactpersoon.

'Wanneer de hulpvraag breder blijkt te zijn, kan het wijkteam worden betrokken'

Texel: Sociaal team

'Onze lijnen zijn van oudsher kort'

Op Texel is er één integraal Sociaal Team, bestaande uit 13 consultants en twee kwaliteitsmedewerkers. Hun taken zijn: WMO, Jeugd, SHV, SMW, Leerlingvervoer en Leerlicht/RMC. Van alle gemeenten lijkt hier het integraal en maatwerkgericht werken het meest doorgevoerd. Er is geen vaste werkwijze vastgelegd. Iedere casus wordt op zich bekeken. Bij bijvoorbeeld een multiprobleem gezin bezoekt een medewerker van het Sociaal Team, met kennis van de doelgroep, het gezin. Uitgaande van de specifieke problematiek wordt hier het team en de werkwijze op afgestemd.

Deze dynamische werkwijze is mogelijk omdat op het eiland de lijnen van oudsher al kort zijn en instanties elkaar goed weten te vinden. Richtlijnen waarbij samenwerkingen worden opgelegd, bleken in het verleden niet erg succesvol omdat de professionals de voorkeur geven aan hun eigen vertrouwde netwerk.

Uitdaging op Texel is vooral de beschikbaarheid van professionals. Kennis en kunde die niet op het eiland zelf aanwezig zijn, moet van het vasteland worden gehaald. Meisje Ieke van Nierop, beleidsmedewerker WMO, gaf aan dat dat meestal lukt maar helaas niet altijd.

'Uitdaging op Texel is vooral de beschikbaarheid van professionals'

Groot Bestuurlijk Overleg regio Kop van Noord-Holland

Samenwerking leidt tot samenwerking (vervolg)

De Sociale Wijkteams in Hollands Kroon

'De gezamenlijke aanpak bracht rust en overzicht'

De vier geografisch ingedeelde Sociale Wijkteams van de gemeente Hollands Kroon hebben WMO, Jeugd, SMW en Leerlingvervoer in hun takenpakket. SHV en SA (sociale activering) zijn nauw bij de wijkteams betrokken en de nadruk ligt op het werken met klantcoaches en ervaringsdeskundigen.

Tijdens de sessie van Hollands Kroon besprak sociaal ondernemer Henry ten Hoeve de aanpak van de wijkteams aan de hand van een casus van een probleemgezin: vader werkt veel, moeder loopt bij de GGZ, het 7-jarige zoonje heeft PDD en het 4-jarige zoonje heeft een ontwikkelingsachterstand; de school wil eigenlijk van hem af. In haar onmacht slaat moeder de kinderen regelmatig.

Tegen de tijd dat het wijkteam in aanraking kwam met dit gezin, zijn er al veel partijen bij betrokken waaronder de Omring, de GGZ, school en Triversum. De eerste opdracht voor het wijkteam was daarom dagen en tijden te prikken waarop alle partijen tegelijkertijd met het gezin om tafel gaan. Dit bracht direct meer rust en overzicht, ook voor het gezin. Er kon al snel een plan van aanpak komen. Iedereen was op de hoogte van elkaars activiteiten en wist elkaar makkelijker te vinden. De moeder bleef bij de GGZ in behandeling, maar ging daarnaast met vader

in relatietherapie. Het 7-jarige zoonje ging intern bij Triversum en de Omring ontfermde zich over de begeleiding op school van het 4-jarige jongetje.

De bezoekers van deze sessie bleken vooral op te kijken van het feit dat het 4-jarige zoonje zoveel problemen op school bleek te hebben. Vooral Andrew Albers, coördinator Samenwerkingsverband Kop van Noord Holland PO trok zich het lot van dit jongetje aan. 'Wat is daar gebeurd bij de overdracht?' vroeg hij zich af. 'Bovendien had de school moeten aankloppen bij het samenwerkingsverband. Daar had een passend schoolarrangement samengesteld kunnen worden.'

Een vertegenwoordiger van MKD had zich ook graag betrokken gezien. 'Wij hadden in de klas kunnen observeren en de leerkracht kunnen ontlasten.' Terechte opmerkingen, vond Ten Hoeve. Hij gaf aan dat het wijkteam op het moment van de overdracht nog niet betrokken was bij het gezin. 'Dit is een mooie casus die aangeeft hoe samenwerking tot stappen leidt. Maar ook een die aangeeft dat we nog stappen te maken hebben in het verbeteren van de samenwerking, met name gericht op vroegsignalering.'

Direct aan de slag met laaggeletterdheid

Dat het Groot Bestuurlijk Overleg de deelnemers inspireerde, bleek duidelijk tijdens de presentatie 'Laaggeletterdheid'. Toen daar bleek dat vooral de signalering van laaggeletterdheid lastig is, werden er tussen een aantal scholen direct plannen gesmeed om hiermee aan de slag te gaan.

Laaggeletterdheid uit zich vooral in problemen met lezen, schrijven en digitale vaardigheden. Dat laaggeletterdheid een maatschappelijk probleem is, gaf Diana Paauw, opleidingsmanager bij het ROC Kop van Noord-Holland, aan door te laten zien dat laaggeletterden bijvoorbeeld vaker werkloos zijn, meer gezondheidsproblemen hebben, minder verdienen en grotere kans hebben in de criminaliteit te belanden. En dan gaat het om een groep van maar liefst 2,5 miljoen mensen.

Initiatieven

Het ROC en de stichting Lezen en Schrijven zetten zich actief in om laaggeletterden te helpen. Onder meer door ambassadeurs in te zetten, opleidingen en cursussen te geven, tests te ontwikkelen en Taalhuizen op te zetten. En hoewel deze initiatieven veel resultaat hebben, begint de oplossing bij het signaleren van laaggeletterdheid. Vooral de NT1 groep is vaak onzichtbaar. Deze mensen schamen zich voor hun laaggeletterdheid en zijn meesters in het verbloemen ervan.

Ingang

Toen geopperd werd dat kinderen met lees- en schrijfproblemen vaak ouders hebben met lees- en schrijfproblemen, begon het bij een aantal toehoorders te borrelen. 'Maar dat betekent dat je daar een ingang hebt. Deze ouders komen op school. Waarom proberen we ze daar niet te 'vangen' en het gesprek aan te gaan? Ook iemand uit de verslavingszorg gaf aan een ingang te zien. 'Ik merk soms dat mijn cliënten uitvluchten verzinnen om bijvoorbeeld iets in te vullen, dat kan een aanwijzing voor laaggeletterdheid zijn. Mijn rol ligt er niet in ze te helpen bij hun geletterdheid, maar ik zou het wel fijn vinden te weten waar ik deze mensen naar door kan verwijzen.'

Diana Paauw en Maria Sabel van de stichting Lezen & Schrijven waren zichtbaar blij met deze ideeën. 'Samenwerken en breed denken over signalering is al de helft van de oplossing', concludeerden zij.

Texel rolt ondersteuning dyslectische kinderen verder uit

Door vroegtijdig te werken aan achterstanden op het gebied van lezen kunnen veel leesproblemen op latere leeftijd worden voorkomen, dat is het idee van Bouw!. Sinds kort werkt een aantal basisscholen op Texel met dit door Lexima ontwikkelde softwareprogramma. Bovendien werken alle basisscholen én de middelbare school op Texel met het dyslexiesoftware programma Sprint voor dyslectische leerlingen. De ervaringen hiermee zijn zo goed dat het samenwerkingsverband het binnenkort wil uitrollen over de hele regio. Een goed idee, wat IB-er van de Jozefschool en taalcoördinator VO Mariken van der Laan betreft.

Bouw! is een oefenprogramma waarvan is bewezen dat het leesproblemen voorkomt. 'De oefeningen zijn goed opgebouwd en aangepast aan het niveau van het kind,' vertelt Van der Laan, 'en er wordt veel gebruik gemaakt van herhaling en klanken.' Voordeel van Bouw! is volgens Van der Laan bovendien dat het makkelijk te organiseren is. 'Je hoeft het maar een uur per week in te zetten en een tutor wordt stap voor stap door het programma geleid waardoor het ook gedaan kan worden door bijvoorbeeld een ouder of een leerling van groep 7 of 8.'

Goedgekeurde interventie

Kinderen werken de gehele periode, vanaf halverwege groep 2 t/m groep 4, met Bouw! Dit zou het aantal aanmeldingen voor ernstige dyslexie duidelijk moeten verminderen. Het effect van Bouw! kan Van der Laan nog niet uit eigen ervaring vaststellen. 'Er zijn nog geen leerlingen die het hele traject doorlopen hebben. Maar ik merk wel dat de kinderen, en dat is heel belangrijk, het ontzettend leuk vinden om te doen!'

Natuurlijk kun je niet alles voorkomen. Voor kinderen die toch dyslectisch blijken, geldt het werken met Bouw! als een goedgekeurde interventie die gebruikt kan worden om de diagnose te stellen.

Voorsprong

Op dit moment werken de scholen op Texel ook met Sprint, een softwareprogramma voor ernstig dyslectische kinderen. Dankzij de voorleesfunctie, het woordenboek, woordvoorspeller en digitale boeken, kunnen kinderen met dyslexie makkelijker meekomen. In de klas én thuis. In de Kopkrant van februari 2016 vertelde Van der Laan nog dat de kracht van de pilot met Sprint was dat het programma op het primair én het voortgezet onderwijs gebruikt werd. Nu, bijna een jaar later, beaamt ze dit. 'Je ziet dat de leerlingen met een voorsprong binnenkomen op het VO. Ze zijn al vertrouwd met het softwareprogramma, hoeven geen drempel over en weten precies hoe het werkt. Voor kinderen met dyslexie, die vaak al moeite hebben met hun zelfvertrouwen, is dat winst!'

Mariken van der Laan

Stapje beter

Inmiddels is er binnen het samenwerkingsverband voor gekozen niet met Sprint maar met het nog geavanceerdere Kurzweil verder te gaan. 'Dat heeft vooral met de mogelijkheden qua uitleg te maken. Kurzweil is makkelijker op grote schaal uit te rollen dan Sprint. Bovendien is de verwachting dat Kurzweil in de toekomst ook op een Chromebook te gebruiken is, waar veel scholen mee werken. Een derde reden is dat op Kurzweil meer gesproken schoolboeken te verkrijgen zijn. Over Sprint waren we al tevreden, maar Kurzweil is dus nog een stapje beter. De overstap voor de Texelse leerlingen van Sprint naar Kurzweil zal waarschijnlijk meevallen, in het gebruik komen de twee programma's redelijk overeen.'

Zelfstandigheid

Kurzweil zal uitgerold worden naar alle basisscholen binnen het samenwerkingsverband. Van der Laan vindt het jammer dat het VO van Schagen tot Den Helder daar nog niet bij zit, maar ze verwacht daar de komende jaren wel verandering in. 'Juist op het VO is een tool waarmee je de zelfstandigheid van dyslectische leerlingen vergroot onmisbaar. Al was het maar zodat ze zonder de hulp van hun ouders hun huiswerk kunnen maken. Maar ook in de klas kunnen deze kinderen veel beter meekomen zonder steeds speciale aandacht te hoeven vragen. Dat laatste is namelijk funest voor het zelf-

vertrouwen en daarmee voor de leerprestaties.'

Voortrekkersrol

Van der Laan hoopt dat Texel als voorbeeld kan dienen voor de rest van de regio, wat betreft het ondersteunen van dyslectische kinderen. 'In het kader van Passend Onderwijs moet iedere school ondersteuning bieden aan deze leerlingen. Ik denk dat Bouw! en Kurzweil instrumenten zijn die goed bij de tijdsgeest passen en ik ben er best trots op dat we hiermee als Texel een voortrekkersrol binnen de regio vervullen!'

Dyslexie als aandachtspunt binnen het samenwerkingsverband

Het Samenwerkingsverband Kop van Noord Holland VO volgt de ontwikkelingen met betrekking tot het ondersteunen van leerlingen met dyslexie met belangstelling. Ook de werkgroep Doorgaande Lijnen volgt de ontwikkelingen op de voet om de aansluiting PO/VO op dit gebied vorm te geven.

Het Samenwerkingsverband Kop van Noord Holland VO besteedt eveneens ruim aandacht aan dyslexiebegeleiding en/of -coaching op school. Het begeleidingsaanbod is op dit moment nog divers en bestaat onder meer uit het programma Kurzweil. Maar de leerlingen in het voortgezet onderwijs kunnen ook gebruik maken van programma's als Sprintplus en L2S.

Meer informatie over BOUW!, Sprint en Kurzweil vindt u op www.lexima.nl